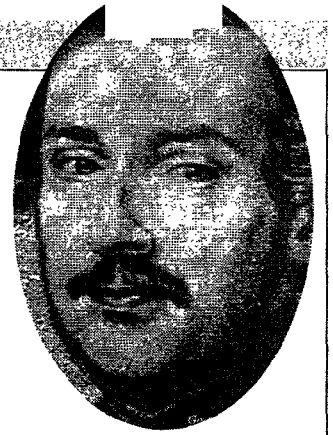
Του Κυριάκου Π. ΛΟΥΚΑΚΟΥ

ΕΥΘΥΜΟΣ ΝΤΟΝΙΤΖΕΤΙ ΑΠΟ ΤΗ ΛΥΡΙΚΗ

Ο «Ντόν Πασκουάλε» του Έντσο Ντάρα

Πόσο τυχαίο είναι αλήθεια ότι, αν και αρχήθεν ιταλόφωνος, ο «Ντον Πασκουάλε» του Γκαετάνο Ντονιτζέττι συνετέθη για το παρισινό «Θέατρο των Ιταλών», όχι μόνον μετά την αφρώδη εμπειρία της (γαλλόφωνης και εξίσου εύθυμης στην εικονοκλαστική προσποιητή αφέλειά της) «Κόρης του Συντάγματος»), αλλά και ως πραγματικό εύθυμο ιντερλούδιο των μεγάλων τραγικών έργων που ο συνθέτης χάρισε στην «Πόλη του Φωτός»; Και αν το ίδιο το γεγονός υπακούει στην γοητευτική επινοητικότητα της σύμπτωσης, το ίδιο δεν συμβαίνει και με τις εκλεπτύνσεις του μουσικού ύφους που αποκαλύπτει η προσεκτική προσέγγιση αυτής της έξοχης «όπερα μπούφα». Μια σχολαστική σύγκριση με το εξίσου αγαπημένο «Ελιξήριο του Έρωτος» αποδεικνύεται αποκαλυπτική: γιατί αν η μεγάλη άρια του Ερνέστο στην α' πράξη μοιράζεται την αιματώδη αμεσότητα της μουσικής έμπνευσης με την γενναιόδωρη ψυχηρότητα της μουσικής του Νεμορίνο, η εκτός σκηνής σερενάτα του ήρωα στην γ' πράξη αναδεικνύει τον μπεργκαμάσκο συνθέτη σε έξοχο αφομοιωτή των τρόπων της γαλλικής οπερά-κομίκ, ενώ το ντουετίνο που ακολουθεί συνδυάζει με αμίμητη εντέλεια το μπελίνειο ήθος του ιταλικού μπελκάντο με την αποστασιοποιημένη κομψότητα της γαλλικής σχολής.

Η αναβίωση του «Ντον Πασκουάλε» από την Εθνική Λυρική Σκηνή υπήρξε, κατά ταύτα, διπλά ευτυχής: όχι μόνον γιατί δικαίωσε το αριστούργημα του Ντονιτζέττι, αλλά γιατί μας έδωσε την ευκαιρία της πρώτης γνωριμίας με έναν Έλληνα λυρικό καλλιτέχνη που διαπρέπει στο εξωτερικό, διεκδικώντας με απαιτήσεις το ρεπερτόριο των μεγάλων ομοφώνων του του παρελθόντος, όπως ο Ρουμπίνι και ο Μάριο ή, σε νεότερους χρόνους, ο Τίτο Σκίπα και ο Τσέζαρε Βαλέτι. Γιατί κάτω από το καλλιτεχνικό όνομα Mario Zeffiri κρύβεται ο Έλληνας οξύφωνος Γιάννης Μποτσαράκος, που μας χάρισε έναν Ερνέστο όχι μόνον ατρόμητο στις στρατοσφαιρικές εκδρομές της τεσιτούρας, αλλά εξοικειωμένο και με τις βαθύτερες ποιότητες της μουσικής γραφής του Ντονιτζέττι, την εσωστρέφεια της μελαγχολικής καντιλένας, την αριστοκρατικότητα στην εκφορά της μουσικής φράσης, αλλά και την εκφραστική χρήση των φωνητικών ποικιλμάτων, όπως στην -συνήθως και αδίκως παραλειπόμενη- καμπαλέτα που στέφει την δεύτερη άρια του χαρακτήρα.

Πλάι του η ολόδροση Νορίνα της υψιφώνου Μαρίας Μπτσοπούλου, εξίσου ατρόμητη στά ιλιγγιώδη ύψη των φωνητικών πτήσεων, με υποκριτικό φωνητικό σφρίγος που όμως απέφυγε -ενοχλητικούς για τις σύγχρονες αισθητικές αντιλήψεις- μηχανιστικούς μανιερισμούς της παραδοσιακής σουμπρέτας.

Βοηθός της Νορίνα και του Ερνέστο είναι, για τις ανάγκες της πλοκής, ένας σοβαρότερος πρωτεξάδελφος του ροσίνειου Φίγκαρο, ο δρ Μαλατέστα, που ενσάρκωσε ιδανικά ο βαρύτονος Χάρης Ανδριανός: ο νεαρός καλλιτέχνης χρησιμοποιεί μια φωνή που από τη φύση της προσιδιάζει σε μέρη χαρακτήρα με σοφία, ενώ η ερμηνεία του πρόδιδε απόλυτη κυριαρχία του κειμένου, σχολαστικό χρωματισμό της αδόμενης λέξης, ιδιωματικό χειρισμό των λυρικών και των κωμικών στιγμών, αλλά και την τόσο απαραίτητη επιβολή πάνω στον φονικό γλωσσοδέτη του μεγάλου ντουέτου με τον επώνυμο ήρωα, που αναδείχθηκε στην κορυφαία στιγμή της βραδιάς, με τους δύο να τολμούν το σωματικό άγγιγμα με το ενθουσιώδες κοινό της πλατείας. Κι όταν ο Ντον Πασκουάλε φέρει το -ιστορικό πλέον- όνομα του Έντσο Ντάρα τα περαιτέρω σχόλια περιττεύουν...

Ο ίδιος ο Ντάρα, αδιαφιλονίκητος διάδοχος ενός Σαλβατόρε Μπακαλόνι και ενός Φερνάντο Κορένα, ισοσκελίζει την όποια -φυσική εξάλλου- φωνητική κάμψη (πατάει το σανίδι εδώ και 44 χρόνια!..) με μιαν απίστευτη υποκριτική παλέτα: μια κωμική δύναμη της φύσης που γνωρίζει να χειρίζεται με την ίδια πληρότητα τη μεγάλη κίνηση και τον αδιόρατο υπαινιγμό. Μόνη μας ένσταση στην κατά τα λοιπά λειτουργική σκηνοθεσία που υπέγραψε ο ίδιος, η υπερβολική σκηνική προϋπαρξη της χορωδίας, έστω και αν αιτιολογείται επαρκώς από το χορωδιακό των υπηρετών στην γ' πράξη (τι χρειάζεται -αλήθεια- τόσο «πήγαινε-έλα», όταν διαθέτεις μιαν ομάδα λυρικών καλλιτεχνών που γεμίζει με τέτοια πληθωρικότητα τη σκηνή;...). Τέλος, τη χορωδία και την ορχήστρα οδήγησε με αφηγηματική ακρίβεια, αλλά και την απαιτούμενη πλαστικότητα στη στήριξη των τραγουδιστών, ο αρχιμουσικός Νίκος Αθηναίος στην πρώτη συνεργασία του με την Εθνική Λυρική Σκηνή. Μια ανακουφιστική συνολική επιτυχία για την 60χρονη Λυρική μας...